

Poznań, 12 września 2022 r.

Przemysław Czarnek
Minister Edukacji i Nauki
ul. Wspólna 1/3
00-529 Warszawa
(adresat petycji)



RPW/98125/2022 P
Data: 2022-09-19

PETYCJA

- żądanie cofnięcia dopuszczenia do użytku szkolnego podręcznika Wojciecha Roszkowskiego „Historia i terażniejszość 1945-1979. Klasa 1 Podręcznik dla liceów i techników” -

Na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870; dalej jako: u.o.p.), działając jako pełnomocnik podmiotu wnoszącego petycję, żądam aby Minister Edukacji Narodowej z urzędu wszczął postępowanie i cofnął dopuszczenie podręcznika Wojciecha Roszkowskiego „Historia i terażniejszość 1945-1979. Klasa 1 Podręcznik dla liceów i techników” (dalej jako: „Podręcznik”) do użytku na podstawie art. 22aq ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty (dalej: „u.o.s.”) tj. z uwagi na błędy merytoryczne, z powodu których Podręcznik nie powinien być w użytku szkolnym.

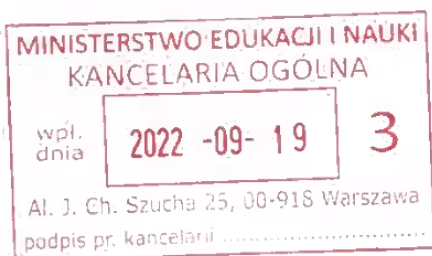
Jednocześnie wskazuję, że podmiotem wnoszącym petycję jest grupa podmiotów:

1. Fundacja Małgorzaty Rozenek-Majdan,
2. Polskie Towarzystwo Andrologiczne,
3. Polskie Towarzystwo Ginekologów i Położników – Sekcja Płodności i Niepłodności PTGiP,
4. Polskie Towarzystwo Medycyny Rozrodu i Embriologii,
5. Stowarzyszenie In Vitro Bez Granic,
6. Stowarzyszenie na rzecz doskonalenia współczesnych metod diagnostyki i leczenia niepłodności „Dziecko” (stowarzyszenie klastra medycznego - Ogólnopolskie Centrum Badania, Edukacji i Monitorowania Problemów Płodności),
7. Stowarzyszenie na Rzecz Leczenia Niepłodności i Wspierania Adopcji „Nasz Bocian”,
(dalej określane łącznie jako: „Podmiot wnoszący petycję”).

Petycja dotyczy podręcznika w wersji, która została dopuszczona decyzją z 1 lipca 2022 r.

Petycja składana jest w interesie publicznym (art. 2 ust. 2 u.o.p.). Oznaczenie podmiotów zgodnie z wymogami art. 4 ust. 2 u.o.p. zostało uwzględnione na końcu pisma.

Na podstawie art. 4 ust. 3 u.o.p. wyrażamy zgodę na ujawnienie na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję lub urzędu go obsługującego danych osobowych podmiotu wnoszących petycję.



UZASADNIENIE

1. Warunki dopuszczenia do użytku szkolnego podręczników – aktualny stan prawny

Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania dopuszcza do użytku szkolnego podręczniki (art. 22an ust. 1 u.s.o.). Dopuszczenie i odmowa dopuszczenia podręcznika do użytku szkolnego następuje w drodze decyzji administracyjnej (art. 22an ust. 7 u.s.o.). Zgodnie z art. 22ao ust. 3 u.s.o., podręcznik może być dopuszczony do użytku szkolnego, jeżeli spełnia szczegółowe warunki określone w przepisach wydanych na podstawie art. 22aw u.s.o.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 października 2019 r. w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (dalej również jako: „Rozporządzenie”), wydane na podstawie art. 22aw ust. 1 u.s.o. określa szczegółowe warunki, jakie muszą spełniać podręczniki dopuszczane do użytku szkolnego.

Zgodnie z § 2 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 października 2019 r. w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego podręczników, podręcznik musi spełniać kryterium „poprawności merytorycznej, dydaktycznej, wychowawczej i językowej”. Zgodnie z § 2 pkt 1 pdpkt a) Rozporządzenia musi uwzględniać aktualny stan wiedzy naukowej, w tym metodycznej. Zgodnie z § 2 pkt 6) Rozporządzenia, podręcznik musi zawierać treści zgodne z przepisami prawa, w tym ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi.

Zgodnie z art. 22aq ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie oświaty Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, w drodze decyzji administracyjnej, może cofnąć dopuszczenie do użytku szkolnego podręcznika jeżeli zawiera on błędy merytoryczne, z powodu których podręcznik nie powinien być w użytku szkolnym.

2. Podręcznik jest sprzeczny z aktualną wiedzą medyczna

Podręcznik przyrównuje „laboratoryjne” metody leczenia niepłodności do „produkcji” oraz „hodowli” ludzi, a także sugeruje, że pozaustrojowe metody zapłodnienia stanowią przejaw „wynaturzenia natury ludzkiej”. Poglądy autora uwzględnione na stronach 225-226 Podręcznika budują negatywny obraz leczenia niepłodności.

Niniejszym wskazujemy, że pozaustrojowe metody zapłodnienia są powszechnie uznawanymi i wysoce skutecznymi metodami leczenia niepłodności o czym świadczy m.in. fakt, że są dostępne i szeroko stosowane w każdym państwie europejskim, również w Polsce. Dla wielu par stanowią jedyną szansę posiadania dzieci.

O niepłodności, kwalifikowanej jako choroba przez Światową Organizację Zdrowia (WHO)¹, mówimy gdy zdiagnozowano niemożność poczęcia dziecka przez parę w wieku rozrodczym,

¹ *Infertility (clinical definition): a disease of the reproductive system defined by the failure to achieve a clinical pregnancy after 12 months or more of regular unprotected sexual intercourse.* F. Zegers-Hochschild, G.D. Adamson, J. de Mouzon, O. Ishihara, R. Mansour, K. Nygren, E. Sullivan, and S. van der Poel on behalf of ICMART and WHO, *The International Committee for Monitoring Assisted Reproductive Technology (ICMART) and the World*

po co najmniej roku regularnego współżycia bez antykoncepcji². **Wskazuje się, że problem niepłodności jako taki dotyczy 10-16%³ społeczeństwa w wieku rozrodczym** (w Polsce ok 1,5 mln par)⁴, przy czym dostrzegalna jest tendencja wzrostowa liczby osób borykających się z problemem niepłodności z uwagi na czynniki cywilizacyjne.

Leczenie niepłodności uwzględnia trzy grupy metod – leczenie farmakologiczne, chirurgiczne oraz techniki rozrodu wspomaganego medycznie (*assisted reproductive technics, ART*). W pierwszej kolejności wykorzystywane są jak najmniej zaawansowane metody leczenia niepłodności. **Zapłodnienie pozaustrojowe (dalej również jako: „leczenie IVF”) stanowi ostatni możliwy etap leczenia niepłodności i jest stosowane wtedy gdy pozostałe metody okażą się nieskuteczne lub ich zastosowanie okazuje się niecelowe.** Niniejsze wynika również wprost z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o leczeniu niepłodności, zgodnie z którym: „Leczenie niepłodności w drodze procedury zapłodnienia pozaustrojowego może być podejmowane po wyczerpaniu innych metod leczenia prowadzonych przez okres nie krótszy niż 12 miesięcy. Procedurę zapłodnienia pozaustrojowego można podejmować bez wyczerpania innych metod leczenia i w terminie krótszym niż 12 miesięcy od rozpoczęcia leczenia niepłodności, jeżeli zgodnie z aktualną wiedzą medyczną nie jest możliwe uzyskanie ciąży w wyniku zastosowania tych metod.”

Opracowanie metody leczenia niepłodności jakim jest zapłodnienie pozaustrojowe zaliczono do największych osiągnięć ludzkości w XX wieku a jej zastosowanie pozwala na doczekanie się dziecka dzięki ominięciu wielu przyczyn powodujących niemożność jego poczęcia⁵.

Leczenie IVF stanowi element standardowego algorytmu leczniczego związanego z leczeniem niepłodności o czym świadczy:

1. fakt traktowania leczenia IVF jako nieodzownego, zaawansowanego etapu leczenia niepłodności przez międzynarodowe towarzystwa naukowe (m.in. European Society of Human Reproduction and Embryology⁶), skutkujące omawianiem problematyki metod zapłodnienia pozaustrojowego w trakcie kongresów organizacji międzynarodowych, w ramach profesjonalnych przewodników, poradników, wydawnictw oraz międzynarodowego piśmiennictwa (m.in. „Human Reproduction”, „Human Reproduction Update” wydawanych przez Oxford University Press);
2. fakt jego omawiania nie tylko w krajowej literaturze specjalistycznej dotyczącej leczenia niepłodności⁷, ale i w podręcznikach dla studentów medycyny⁸ czy programie

Health Organization (WHO) Revised Glossary on ART Terminology, 2009, „Human Reproduction”, Vol.24, No.11, 2009 r., S. 2685.

² E.A. Rybak, E. E. Wallach, *Niepłodność i techniki rozrodu wspomaganego* [w:] J. Hopkins, *Podręcznik ginekologii i położnictwa*, Warszawa 2012 r., s. 529.

³ Mascarenhas M, Flaxman S, Boerma T, et al. National, Regional, and Global Trends in Infertility Prevalence Since 1990: A System-atic Analysis of 277 Health Surveys. *PLoS Medicine*. 2012; 9(12): e1001356, doi: 10.1371/journal.pmed.1001356.

⁴ Stanowisko Zespołu Ekspertów Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego dotyczące diagnostyki i leczenia niepłodności, 2011 r., źródło: <https://www.ptgin.pl/node/11179>

⁵ P. Pierzyński, S. Wołczyński, *Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego z transferem zarodków (IVF-ET)*, [w:] L. Putowski, *Leczenie niepłodności*, Wrocław, 2011 r., s. 201.

⁶ Zob. m.in. <https://www.eshre.eu/Publications>.

⁷ Zob. m.in. *Ibidem*.

⁸ Zob. m.in. M. Szamatowicz, [w:] G. H. Bręborowicz, *Położnictwo i ginekologia... op.cit.*, s. 141-156.

specjalizacji w dziedzinie położnictwa i ginekologii dla lekarzy nieposiadających odpowiedniej specjalizacji I stopnia⁹;

3. fakt jego uregulowania w ramach ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o leczeniu niepłodności i ustandaryzowania. Jak wskazuje art. 3 ustawy: „Leczenie niepłodności, w tym w drodze medycznie wspomagannej prokreacji, jest prowadzone zgodnie z aktualną wiedzą medyczną, w sposób i na warunkach określonych w ustawie, i finansowane w zakresie, w sposób i na zasadach określonych w przepisach odrębnych.”. Kolejne przepisy ustawy wyraźnie podkreślają dopuszczalność zapłodnienia pozaustrojowego (m.in. w art. 5 ust. 1 pkt 5).

Podsumowując powyższe rozważania - należy wskazać, że przyrównywanie zaawansowanych metod leczenia niepłodności, których jeden z etapów odbywa się w laboratorium, do „produkcji” ludzi, a także sugerowanie, że pozaustrojowe metody zapłodnienia stanowią przejaw „wynaturzenia natury ludzkiej” pozostaje niezgodne z aktualną wiedzą medyczną oraz stoi w sprzeczności z obowiązującymi przepisami prawa.

3. Podręcznik nie jest poprawny dydaktycznie i wychowawczo

Wskazywany w *petitum* pisma Podręcznik nie spełnia kryteriów Rozporządzenia również z tego względu, że nie można go uznać za poprawny dydaktycznie i wychowawczo - z uwagi na budowanie negatywnych skojarzeń względem osób, które decydują się na leczenie metodami zapłodnienia pozaustrojowego oraz osób urodzonych dzięki takiemu leczeniu.

W grupie osób korzystających z podręcznika znajdują się również osoby urodzone w wyniku stosowania metod zapłodnienia pozaustrojowego i one w sposób szczególny będą ekspozowane na negatywne konsekwencje omawiania treści uwzględnionych w Podręczniku.

Ponadto podnosimy, że brak zgodności podręcznika z aktualną wiedzą medyczną automatycznie przekłada się na to, że nie spełnia on kryteriów poprawności dydaktycznej i wychowawczej. Przekazywanie treści niezgodnych z aktualną wiedzą medyczną kształtuje niewłaściwe postawy wśród dzieci i młodzieży.

4. Podręcznik budzi zasadnicze wątpliwości co do zgodności z prawem i umowami międzynarodowymi

Wskazujemy, że podręcznik zawiera treści, które powodują odczucie krzywdy przez pacjentów i ich dzieci, co jednocześnie rodzi obawy o zgodność Podręcznika z § 2 pkt 6) Rozporządzenia (z uwagi na to, że treści Podręcznika są niezgodne z przepisami prawa).

Dobra osobiste (w tym „cześć”) pozostają pod ochroną prawa cywilnego zgodnie z art. 23 ustawy Kodeks cywilny (dalej jako: „k.c.”).

⁹ <https://www.cmkp.edu.pl/wp-content/uploads/akredytacja2018/0724-program-1.pdf>.

Autor podręcznika Wojciecha Roszkowskiego w sposób jednoznacznie pejoratywny określa metodę leczenia in vitro jako „hodowlę” i „produkcję”, sugerując, że stanowi „wynaturzenie natury ludzkiej”, zadając pytanie „kto będzie kochać wyprodukowane w ten sposób dzieci. Państwo, które bierze pod swoje skrzydła tego rodzaju „produkcję?” oraz sugerując, że dzieci urodzone dzięki metodzie in vitro nie będą kochane, co skutkować może ich „wykolejeniem”.

Warto w tym miejscu wskazać, że z art. 8 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Każdy ma prawo do poszanowania swojego życia prywatnego i rodzinnego, swojego mieszkania i swojej korespondencji.”), Trybunał Praw Człowieka wywiódł prawo do poczęcia dziecka i do skorzystania z medycznie wspomaganego prokreacji¹⁰.

Mając na względzie powyższe, wskazujemy, że podręcznik budzi zasadnicze wątpliwości w zakresie spełnienia warunków, o których mowa w § 2 pkt 6) Rozporządzenia.

5. Podsumowanie

Mając na względzie powyższe argumenty, w imieniu podmiotu wnoszącego petycję żądam, by doszło do podjęcia z urzędu postępowania administracyjnego w przedmiocie cofnięcia dopuszczenia podręcznika Wojciecha Roszkowskiego „Historia i teraźniejszość 1945-1979. Klasa 1 Podręcznik dla liceów i techników” do użytku szkolnego w związku z niespełnieniem wymagań wynikających z przepisów prawa oświatowego (tj. ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz aktu wykonawczego, jakim jest Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 października 2019 r. w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego podręczników).

Istotne jest to, by podręczniki w wersji, które zostały dopuszczone decyzją z 1 lipca 2022 r. nie znajdowały się w użytku szkolnym, a uczniowie mieli możliwość dokonania wymiany podręcznika na podręcznik w nowej wersji.



adw. Anna Wilińska-Zelek

¹⁰ Wyrok ETPCZ z dnia 4 grudnia 2007 r. w sprawie Dickson przeciwko Zjednoczone Królestwo, skarga nr 44362, pkt 66.